

Inštitucionálne zabezpečenie spotrebiteľskej politiky v Slovenskej republike

1. Ministerstvo zodpovedné za spotrebiteľskú politiku

Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky je ústredným orgánom štátnej správy pre ochranu spotrebiteľa (zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a o organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov).

V súlade s Organizačným poriadkom Ministerstva hospodárstva SR v oblasti ochrany spotrebiteľa ministerstvo plní najmä tieto úlohy:

- o koordinuje orgány štátnej správy pri ochrane záujmov spotrebiteľov – Rada pre spotrebiteľskú politiku,
- o plní funkciu Jednotného úradu pre spoluprácu medzi národnými orgánmi členských štátov, zodpovednými za vynucovanie právnych predpisov na ochranu spotrebiteľa,
- o plní funkciu Kontaktného miesta pre rýchlu výmenu informácií s EÚ pri vážnom riziku z nepotravinárskych výrobkov – RAPEX,
- o podieľa sa na príprave, transpozícii a implementácii legislatívy Spoločenstva a zabezpečuje úlohy ministerstva vyplývajúce z členstva v pracovných skupinách a výboroch EÚ a OECD za oblasť ochrany spotrebiteľov a zdravia,
- o pripravuje návrhy všeobecne záväzných právnych predpisov v oblasti ochrany spotrebiteľa,
- o zabezpečuje činnosť Sektorovej pracovnej skupiny pre ochranu spotrebiteľa a informácie,
- o zabezpečuje koncepčnú a strategickú činnosť v oblasti ochrany ekonomických záujmov spotrebiteľov a realizácie spotrebiteľskej politiky v SR - Výbor pre ekonomické záležitosti,
- o zabezpečuje koncepčnú a strategickú činnosť v oblasti všeobecnej bezpečnosti výrobkov v SR - Výbor pre všeobecnú bezpečnosť,
- o zabezpečuje koncepčnú a strategickú činnosť v oblasti bezpečnosti služieb v SR - Výbor pre bezpečnosť služieb,
- o zabezpečuje výkon štátnej správy v ochrane spotrebiteľa,
- o realizuje strategické, koncepčné a koordinačné úlohy vyplývajúce pre ochranu spotrebiteľa z prijatia euro v SR,
- o metodicky usmerňuje orgán trhového dozoru – Slovenskú obchodnú inšpekciu pri vypracúvaní analýz ich činnosti vo vzťahu k aplikácii právnych predpisov na ochranu spotrebiteľa,
- o vybavuje podnety na úseku ochrany spotrebiteľa a prešetruje sťažnosti, ktoré smerujú proti ústrednému riaditeľovi Slovenskej obchodnej inšpekcie,
- o vydáva rozhodnutia v rámci druhostupňového konania proti prvostupňovým rozhodnutiam Ústredného inšpektorátu SOI a rozhoduje o podnetoch na preskúmanie rozhodnutia mimo odvolacieho konania,

- o monitoruje činnosť tých občianskych združení založených na ochranu spotrebiteľov, ktoré čerpajú dotáciu zo štátneho rozpočtu prostredníctvom ministerstva,
- o spolupracuje s občianskymi združeniami založenými na ochranu práv a ekonomických záujmov spotrebiteľov – Poradný spotrebiteľský výbor
- o spolupracuje s medzinárodnými vládными a mimovládными orgánmi a inštitúciami pôsobiacimi v ochrane spotrebiteľa a zdravia,
- o Zabezpečuje úlohy Európskeho spotrebiteľského centra.

1 Ústredné orgány štátnej správy realizujúce spotrebiteľskú politiku

Pri zabezpečovaní úloh v oblasti ochrany spotrebiteľa na úrovni ústredných orgánov štátnej správy spolupracuje Ministerstvo hospodárstva SR najmä s:

Ministerstvom financií SR, ktoré je ústredným orgánom štátnej správy pre oblasť financií, daní a poplatkov, colníctva, finančnej kontroly a vnútorného auditu. Ministerstvo financií SR je i ústredným orgánom štátnej správy pre informatizáciu spoločnosti a oblasť cien a cenovej kontroly s výnimkou cien a cenovej kontroly tovarov ustanovených osobitnými zákonmi.

Ministerstvom dopravy, pôšt a telekomunikácií SR, ktoré je ústredným orgánom štátnej správy pre oblasť dopravy, telekomunikácií, pôšt, elektronických komunikácií a zároveň plní funkciu štátneho dopravného úradu a námorného úradu.

Ministerstvom pôdohospodárstva SR, ktoré je ústredným orgánom štátnej správy pre oblasť poľnohospodárstva, potravinárstva a lesného hospodárstva. V jeho pôsobnosti je potravinový dozor, veterinárna a fytosanitárna inšpekcia.

Ministerstvom vnútra SR, ktoré ako ústredný orgán štátnej správy realizuje úlohy Policajného zboru, Hasičského a záchranného zboru a koordinuje vzdelávanie zamestnancov obcí a vyšších územných celkov plniacich úlohy štátnej správy.

Ministerstvom spravodlivosti SR, ktoré je ústredným orgánom štátnej správy pre súdy a pripravuje právnu úpravu v oblasti ústavného práva, trestného práva, občianskeho práva, obchodného práva, rodinného práva, konkurzného práva a medzinárodného práva súkromného.

Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR, ktoré je ústredným orgánom štátnej správy pre pracovnoprávne vzťahy, bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a inšpekciu práce

Ministerstvom zdravotníctva SR, ktoré je ústredným orgánom štátnej správy pre ochranu zdravia.

Ministerstvom životného prostredia SR, ktoré je ústredným orgánom štátnej správy pre oblasť kontroly environmentálneho značenia, kvality palív a genetický modifikovaných organizmov.

Ministerstvom školstva SR, ktoré je ústredným orgánom štátnej správy pre vzdelávanie.

Ministerstvom kultúry SR, ktoré je ústredným orgánom štátnej správy pre médiá a audiovizíu.

Úradom pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo SR, ktorý je ústredným orgánom štátnej správy pre oblasť technickej normalizácie, metrológie, kvality a posudzovania zhody.

Protimonopolným úradom SR, ktorý je garantom fungovania hospodárskej súťaže na trhoch a ktorý svojou činnosťou prispieva k čestnej a spravodlivej súťaži na trhu, k udržiavaniu a rozvoju prirodzenej rovnováhy a súťažnej čistoty ekonomických vzťahov medzi podnikateľmi v miere, ktorá je prospešná pre spotrebiteľov.

1 Organizácie vstupujúce do ochrany spotrebiteľa

1.3.1. Organizácie zodpovedné za vynucovanie právnych predpisov:

Slovenská obchodná inšpekcia - SOI

SOI je orgán štátnej správy, ktorý podľa zákona č. 128/2002 Z. z. o štátnej kontrole vnútorného trhu vo veciach ochrany spotrebiteľa a o zmene a doplnení niektorých zákonov vykonáva štátnu kontrolu predaja výrobkov a poskytovania služieb spotrebiteľom s výnimkou potravín, tabakových výrobkov a kozmetických prostriedkov.

Obce a mestá

Vykonávajú dozor na trhoviskách a trhovách miestach v súlade s § 19 a § 22 zákona NR SR č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov.

Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky - ÚVZ SR

V zmysle zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov zabezpečuje ÚVZ SR, z hľadiska ochrany spotrebiteľa najmä monitoring determinantov zdravia, identifikáciu zdravotných rizík, testovanie zložiek životného a pracovného prostredia, monitoring kvality pitnej vody a vody na kúpanie v prírodných kúpaliskách, vykonáva štátny zdravotný dozor a rozhoduje pri ochrane zdravia v oblasti kozmetických výrobkov.

Štátna energetická inšpekcia - ŠEI

ŠEI je orgán štátnej správy, ktorý vykonáva štátny dozor nad dodržiavaním ustanovení zákona č. 657/2004 Z. z. o tepelnej energetike.

Úrad pre reguláciu sieťových odvetví – ÚRSO

ÚRSO je orgán štátnej správy zriadený zákonom č. 276/2001 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach a o zmene a doplnení niektorých zákonov, plní funkciu regulátora cien v elektroenergetike, plynárenstve, zásobovaní teplom a vo vodnom hospodárstve.

Štátny ústav pre kontrolu liečiv – ŠUKL

Podľa zákona č. 140/1998 Z. z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach v znení neskorších predpisov vykonáva ŠUKL štátny dozor na úseku farmácie nad kvalitou, účinnosťou, bezpečnosťou humánnych liekov a zdravotníckych pomôcok vrátane ich reklamy.

Štátna veterinárna a potravinová správa SR - ŠVPS SR

ŠVPS je orgánom štátnej správy vo veterinárnej oblasti, ktorý podľa zákona č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti spolu s krajskými veterinárnymi a potravinovými správami a regionálnymi veterinárnymi a potravinovými správami vykonáva veterinárne kontroly dodržiavania veterinárnych požiadaviek podľa tohto zákona a ukladá opatrenia na základe skutočností zistených pri výkone svojich pôsobností a na úseku úradnej kontroly potravín podľa zákona NR SR č. 152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov vykonáva úradnú kontrolu potravín nad výrobou, manipuláciou a umiestňovaním na trh potravín živočíšneho pôvodu, potravín rastlinného pôvodu vrátane čerstvého ovocia, čerstvej zeleniny,

zemiakov a ostatných poľnohospodárskych produktov (v poľnohospodárskej prvovýrobe po zbere úrody), nápojov vrátane potravín s niektorými zložkami živočíšneho pôvodu (zmiešaný pôvod), geneticky modifikovaných potravín a tabakových výrobkov okrem poskytovania služieb spoločného stravovania a okrem potravín, kde vykonávajú úradnú kontrolu potravín orgány na ochranu zdravia. Vykonáva úradnú kontrolu nad bezpečnosťou potravín a reklamou potravín.

Poštový regulačný úrad

Poštový regulačný úrad je orgánom štátnej správy v poštových službách, vykonáva štátnu reguláciu poštových služieb vrátane cenovej regulácie a štátny dohľad nad poskytovaním poštových služieb.

Telekomunikačný úrad SR

Telekomunikačný úrad je orgánom štátnej správy v oblasti elektronických komunikácií, národným regulátorom a cenovým orgánom v oblasti elektronických komunikácií, ktorý chráni záujmy koncových užívateľov s ohľadom na kvalitu a ceny služieb a vedie mimosúdne riešenie sporov v tejto oblasti.

Rada pre vysielanie a retransmisiu

Dohliada na dodržiavanie právnych predpisov upravujúcich vysielanie a retransmisiu a vykonáva štátnu správu v oblasti vysielania a retransmisie, Pri výkone štátnej správy v oblasti vysielania a retransmisie má postavenie orgánu štátnej správy s celoštátnou pôsobnosťou.

Národná banka Slovenska – NBS

NBS je nezávislou inštitúciou, ktorej základnou funkciou je udržiavanie cenovej stability. V rámci dohľadu nad finančným trhom vykonáva dohľad nad bankovníctvom, obchodovaním s cennými papiermi, kapitálovým trhom poisťovníctvom a dôchodkovým sporením.

Colné riaditeľstvo SR – CR SR

Colné riaditeľstvo SR, colné úrady, colný kriminálny úrad – colná správa. Colná správa vykonáva dohľad nad dodržiavaním zákonov, osobitných predpisov (EÚ), iných všeobecne záväzných právnych predpisov a medzinárodných zmlúv, ktorými sa zabezpečuje realizácia obchodnej politiky, finančnej politiky a poľnohospodárskej politiky pri obehú tovaru v styku s tretími štátmi a na vnútornom trhu a robí opatrenia na zabránenie protiprávnemu konaniu pri dovoze, vývoze a tranzite tovaru a plní ďalšie úlohy, uvedené v zákone č. 652/2004 Z. z. o orgánoch štátnej správy v colníctve v znení neskorších predpisov, ako aj v iných právnych predpisoch.

Slovenská inšpekcia životného prostredia – SIŽP

SIŽP je orgán štátnej správy, ktorý podľa zákona č. 478/2002 Z. z. o ovzduší kontroluje kvalitu vyrábaných a predávaných palív, podľa zákona č. 469/2002 kontroluje oprávnenia používania environmentálnej značky a podľa zákona 151/2002 Z. z. vykonáva štátny dozor nad používaním genetických technológií a geneticky modifikovaných organizmov.

Slovenský metrologický inšpektorát – SMI

SMI je orgánom metrologického dozoru a to nielen v oblasti ochrany spotrebiteľa, ale tiež v oblasti orgánov štátnej správy a podnikateľov. Ide predovšetkým o zabezpečenie správnosti merania vo vzťahu k spotrebiteľovi a tiež správna informácia spotrebiteľa o objeme alebo hmotnosti jemu predaných výrobkov alebo dodaných služieb, napr. dodávky elektriny, plynu, tepla a iných médií.

1.3.2. Niektoré výskumné a skúšobné orgány

Technický skúšobný ústav Piešťany, notifikovaná osoba skúša chladiacu techniku a vzduchotechniku, zariadenia pre ústredné vykurovanie, vykurovacie a varné zariadenia na tuhé, kvapalné a plynné palivá a kombinované s elektrickou energiou, stroje a zariadenia pre verejné stravovanie a predaj, hasiace prístroje, zariadenia a prístroje čistiace, pracie, žehliace, upratovacie, holičské a kadernícke, šijacie elektrické stroje, sušiacie stroje na sušenie dreva, buničiny, papiera, kartónu alebo lepenky alebo iných výrobkov alebo produktov, hračky, bicykle, kočíky, kuchynské pomôcky, nožiarsky tovar, kovový riad, školské a kancelárske potreby, hracie automaty, úžitkové sklo, keramiku a porcelán, izolačné fľaše a nádoby, zariadenia fyzikálnej a chemickej úpravy vody.

Elektrotechnický výskumný a projektový ústav, a. s. v Novej Dubnici, notifikovaná osoba skúša elektrické zariadenia pre domácnosť, v novembri 1995 získala plné členstvo v medzinárodných systémoch CCA a CB a je oprávnená vydávať certifikáty s medzinárodnou platnosťou pre výrobky: HOUS - spotrebiče pre domácnosť, LITE - svietidlá, OFF - kancelárska a výpočtová technika, SAFE - bezpečnostné transformátory, TRON - audiovizuálna technika.

Výskumný ústav spracovania a aplikácie plastických látok - VÚSAPL, a. s. v Nitre, autorizovaná osoba skúša obaly z plastov a materiálov kombinovaných s plastmi, určené na styk s požívateľmi a liečivami.

Výskumný ústav chemických vlákien – VÚCHV vo Svite, autorizovaná osoba skúša vlákna, priadze, posteľné textilie, výrobky z textilu, pančuchové výrobky, netkané a polotkané textilie a hračky z textilu.

Výskumný ústav textilnej chémie – VÚTCH v Žiline, autorizovaná osoba skúša výrobky z textilu, bytové textilie, pančuchové výrobky, netkané a polotkané textilie, podlahové textilie, farby a organické pigmenty, vlákna, priadze, OOP z tkanín, netkaného textilu a pletenín, hračky z textilu

Výskumný ústav papiera a celulózy, a. s. v Bratislave, akreditované laboratórium a akreditovaný certifikačný orgán skúša a posudzuje zhodu na: lepidlá, nábytok, preglejky, latovky, dosky z aglomerovaného dreva a kombinované z dreva a iných materiálov, palety a prepravné skrine drevené, zápalky, zubné kefky (okrem kief na zubné protézy), detské kefy na vlasy, sane, skateboardy, drevené školské tabule, športové a telocvičné náradie, barly a palice, nosidlá záchranárske, vložky do stavebných zámkov, visiace zámky, nábytkové zámky.

Výskumný ústav spojov v Banskej Bystrici, autorizovaná osoba skúša elektrické a elektronické zariadenia pre domácnosť, priemyselné zariadenia, zariadenia informačnej techniky, rozhlasové a televízne prijímače, zdravotnícke a vedecké prístroje, svietidlá a žiarovky, telekomunikačné zariadenia.

Slovenská legálna metrológia n. o., Banská Bystrica – SLM

SLM n. o. je určená osoba podľa zákona č. 142/2000 Z. z. o metrológii na výkon metrologickej kontroly a úradného merania v zmysle citovaného zákona. Zároveň je autorizovaná osoba SKTC 177 a notifikovaná osoba č. 1432 pre váhy s neautomatickou činnosťou a meradlí podliehajúce nariadeniu vlády SR č. 294/2005 Z. z. o meradlách. SLM, n. o. sa zapája do medzinárodnej spolupráce v rámci európskej organizácie pre legálnu metrológiu WELMEC a celosvetovej organizácie pre legálnu metrológiu OIML, v rámci ktorej je aj vydávajúcou autoritou OIML certifikátov a signatárom dohovoru MAA.

1.3.3. Právna pomoc

Centrum právnej pomoci je zriadené zákonom ako samostatná rozpočtová organizácia, zapojená finančnými vzťahmi na štátny rozpočet prostredníctvom rozpočtovej kapitoly Ministerstva spravodlivosti SR. Centrum zabezpečuje poskytovanie právnej pomoci

v občianskoprávnych veciach, pracovnoprávnych veciach, rodinnoprávnych veciach a v cezhraničných sporoch. Centrá právnej pomoci sú zriadené v Bratislave, Banskej Bystrici, Košiciach a Žiline. Podmienky poskytovania právnej pomoci, postup fyzických osôb a príslušných orgánov v konaní o nároku na priznanie právnej pomoci a inštitucionálne zabezpečenie poskytovania právnej pomoci upravuje zákon č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z.

Slovenská advokátska komora je nezávislá samosprávna stavovská organizácia, ktorá pomáha uskutočňovať ústavné právo občanov na obhajobu a chrániť ostatné práva a záujmy občanov a právnických osôb v súlade s Ústavou SR a zákonmi.

1 Spotrebiteľské združenia

Právne postavenie spotrebiteľských združení upravuje v Slovenskej republike zákon č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov. Do postavenia a činnosti týchto združení môžu štátne orgány zasahovať len v medziach zákona. Práva a povinnosti členov upravujú stanovy združenia. Združenie vzniká registráciou na Ministerstve vnútra SR. Združenia nesmú vykonávať funkciu štátnych orgánov, pokiaľ osobitný zákon neustanovuje inak. Nesmú riadiť štátne orgány a ukladať povinnosti občanom, ktorí nie sú ich členmi. V Slovenskej republike nie je zriadené zastrešujúce spotrebiteľské združenie, ktoré by zastupovalo záujmy jednotlivých združení zriadených na ochranu spotrebiteľa. Ako spoločné fórum pre spotrebiteľské združenia a pre zabezpečenie efektívnej spolupráce spotrebiteľských združení s ústrednými orgánmi štátnej správy pôsobí v Slovenskej republike „Spotrebiteľský poradný výbor“, zriadený na Ministerstve hospodárstva SR. Prehľad spotrebiteľských združení a zameranie ich činnosti je uvedené v samostatnej prílohe č. 4.

